

Resums

John J. McCarthy

Drecceres en l'aprenentatge morfofonèmic

Quan els aprenents d'una llengua comencen a analitzar paraules morfològicament complexes, s'enfronten amb el problema d'obtenir les representacions subjacents a partir de les alternances morfofonèmiques que observen. La recerca sobre aprenentatge en teoria de l'optimitat ha començat a discutir aquest problema, i aquest article tracta sobre un dels aspectes. Quan les dades que presenten alternança indueixen l'aprenent a pensar que algunes formes [B] deriven de les formes subjacents /A/, l'aprenent podrà generalitzar, en determinades condicions, que *totes* les formes [B], fins i tot les que no presenten alternances, deriven de /A/. Una teoria adequada de l'aprenentatge ha d'incorporar, per tant, un mecanisme que permeti que les formes [B] que no presenten alternances agafin una dreccera alternativa, de manera que puguin ser interpretades com una projecció no fidel /A/ → [B].

Paraules clau: canvi en cadena, aprenentatge, morfofonèmica, opacitat, teoria de l'optimitat; àrab, txoctau, alemany, japonès, rotuman, sànscrit.

Max W. Wheeler

Simplificació de grups: Elisió o coalescència?

Demostrem que una conseqüència de la teoria de la correspondència en la teoria de l'optimitat és que, quan es tracta de processos com ara la simplificació de grups consonàntics, si MAX domina sobre UNIFORMITAT, es prefereixen els candidats amb fusió (coalescència) sobre aquells amb elisió (en sentit estricte). Per tant el fonèleg té l'obligació d'identificar les restriccions que trien candidats adequats que presenten fusió, àdhuc en casos on hi ha elisió aparent. Demostrem com l'anàlisi de Lamontagne i Rice (1995) de l'«efecte-D» en navaho ha de ser modificada per tal d'aconseguir el resultat desitjat en una llengua en la qual s'aplica ara la fusió, ara l'elisió aparent, per a reparar violacions de les restriccions de marcatge sobre grups consonàntics. Si cal, per altres raons, que UNIFORMITAT domini MAX, l'admissió en la teoria de l'optimitat de restriccions de la classe MAX(Trets) esdevé necessària. Una anàlisi de certs fenòmens de la simplificació de grups consonàntics en eivissenc demostra com interactuen restriccions sobre les codex complexes, restriccions de marcatge perceptual sobre els grups consonàntics, la uniformitat paradigmàtica, i restriccions de fidelitat a trets, per a derivar les dades de variació contextual. L'article inclou un comentari sobre la teoria de la correspondència, amb atenció especial a la manera en què s'ocupa de la simplificació de grups de segments.

Paraules clau: simplificació de grups, coalescència, teoria de la correspondència, elisió, fusió, teoria de l'optimitat, fonologia; català, navaho.

Laura Downing

Complexitat morfològica i minimitat prosòdica

Interlingüísticament s'ha constatat sovint que tant els mots com els morfemes prosòdics exigeixen ser mínimament bimoraics o bisil·làbics. A partir del treball de McCarthy i Prince (1986) s'argüeix que aquests efectes de minimitat es deriven de la jerarquia prosòdica. S'estipula que el morfema en qüestió ha de ser un mot prosòdic i que ha de dominar un peu accentuat, i així s'imposa automàticament el requisit de minimitat bimoraica o bisil·làbica. En aquest treball demostro, a partir de la reanàlisi de la reduplicació en aixininca campa, que la teoria de la minimitat basada en la jerarquia prosòdica és inadequada. Provo, en canvi, que les condicions de minimitat morfològica s'expliquen millor com una forma d'asimetria dependent del nucli (Dresher i van der Hulst 1998). Els morfemes nuclears es destaquen amb una estructura prosòdica més complexa, que reflecteix l'estructura morfològica complexa que els caracteritza. Aquesta interpretació alternativa no sols ofereix una explicació unitària dels efectes de minimitat de l'aixininca campa sinó que també soluciona els problemes que crea l'anàlisi de McCarthy i Prince (1993, 1995).

Paraules clau: compostos, asimetria dependent del nucli, mot mínim, minimitat, obertura, teoria de l'optimitat, prominència posicional, jerarquia prosòdica, mot prosòdic, reduplicació, radical; aixininca campa, dijari.

Marc van Oostendorp

L'expressió tonal de la inflexió

En el neerlandès de Limburg, la diferència entre la concordança de neutre i de femení en els adjectius s'expressa mitjançant una diferència en el to lèxic. Aquest treball demostra que aquesta distinció es deu a una diferència en les representacions subjacents i no a un efecte paradigmàtic d'antifidelitat. Concretament, el treball dona suport a una versió específica de REALITZEU-MORFEMA, la restricció que exigeix que tots els morfemes subjacents siguin presents en les representacions fonològiques superficials. L'argument clau és que, sempre que no és possible el canvi tonal de neutre a femení, apareix un sufix amb vocal neutra.

Paraules clau: dialectologia, tons lèxics, interacció morfologia-fonologia, teoria de l'optimitat, uniformitat paradigmàtica; neerlandès.

Brian José; Julie Auger

Geminades i al·lomorfa dels pronoms clítics en picard

En aquest article, examinem cinc clítics pronominals del picard del Vimeu que presenten un al·lormorf amb una consonant geminada. A partir d'una representació doblement lligada (no morai-ca) de les geminades, atribuïm els quatre patrons observats a quatre estructures subjacents diferents, que serveixen d'entrada a una jerarquia de restriccions en el marc de la teoria de l'optimitat. Els pronoms de 1a i 2a persona del singular són segments curts que, sempre que l'estructura sil·làbica ho permet, esdevenen geminats en una posició concreta. El pronom de 3a persona del singular és un segment geminat que està subjecte a la desgeminació o a l'epèntesi vocàlica, de manera variable, quan no hi ha prou posicions sil·làbiques per acomodar-lo. El pronom partiu/genitiu és un element a mig camí entre un segment curt i un de geminat (aquest pronom té la

representació subjacent /n^h/, en la qual el superíndex «n» representa una nasal flotant, i pot realitzar-se superficialment com a [nn] o com a [nẽ] segons com s'associa la nasal flotant). Finalment, el pronom de 3a persona del plural no és subjacentment ni un segment curt ni un segment geminat, però esdevé geminat per assimilació del primer segment al segon.

Paraules clau: apèndix, resil·labificació, desgeminació, alineament posicional, allargament accentual, teoria de l'optimitat estocàstica, teoria de la simpatia, variació, epèntesi vocàlica; picard.

Curt Rice

Buits òptims en paradigmes òptims

Aquest treball analitza els buits fonològicament motivats dels paradigmes en el marc de la teoria dels paradigmes òptims (McCarthy 2005). Els buits són casos d'agramaticalitat absoluta, és a dir, situacions en què un input no té cap output. En l'anàlisi desenvolupada aquí, els buits sorgeixen quan les restriccions fonològiques de marcatge estan ordenades per sobre de les restriccions que exigeixen l'expressió d'una determinada categoria morfològica. En aquesta situació, es poden seleccionar com a òptims paradigmes incomplets, ja que el paradigma incomplet incorre en menys violacions de marcatge. La proposta dels buits òptims s'il·lustra amb el cas dels imperatius en noruec i dels verbs *CCik* en hongarès. Es compara aquesta anàlisi amb aproximacions a la agramaticalitat absoluta anteriors, com ara la proposta de la integració nul·la de Prince i Smolensky (1993).

Paraules clau: buits, inefabilitat, teoria de l'optimitat, paradigmes òptims, fonologia; hongarès, noruec.

Pier Marco Bertinetto; Georgi Jetchev

Accés lèxic en búlgar: Noms i adjectius amb vocals flotants i sense

El principal objectiu dels experiments descrits en aquest article era comparar el comportament dels mots amb alternança «vocal/Ø» i sense aquesta alternança en búlgar. La forma Ø es troba, per exemple, dins els paradigmes corresponents a cada paraula, en els noms plurals, en la flexió de gènere i de plural dels adjectius i en els noms derivats. El material de l'experiment 1 consistia en sis conjunts de paraules d'ús freqüent en búlgar, que contrastaven pel que fa als factors següents: alternança (conjunts A1, B1, C1 amb alternança vs. A2, B2, C2 sense alternança), morfologia (conjunt A amb formació de plural, un procés flexiu, vs. conjunt C amb formació de noms abstractes, un procés derivatiu) i patró accentual (conjunt A amb accent a la primera síl·laba vs. conjunt B amb accent a la segona síl·laba). El paradigma experimental es basava en la repetició dels elements; els informants prenen la decisió lèxica a partir d'un input visual. L'alternança va tenir efectes clars en el temps de decisió lèxica, mentre que la morfologia (en la manifestació específica d'aquest paràmetre) no va tenir pràcticament cap efecte i l'accent va tenir un efecte menor. El material de l'experiment 2 constava de dos conjunts d'adjectius que contrastaven pel que fa a l'alternança (D1 vs. D2), presentats en tres formes: forma base, flexionada (plural) i derivada (el nom abstracte corresponent). Els resultats de l'experiment 2 van reproduir en bona mesura els de l'experiment 1. Els resultats coincidents dels experiments 1 i 2 conviden a una interpretació quasi inapel·lable. Els participants búlgars van mostrar una forta inclinació cap al llistat complet, és a dir cap a l'accés directe, de les formes morfològicament modificades (tant flexivament com deri-

vacionalment) de les paraules amb alternança morfofonològicament complexes, i per tant opaques. Pel que fa al contrast flexió/derivació, tot i que l'anàlisi específica d'aquesta oposició no va provar que existís directament una diferència estadística, la interacció d'aquesta oposició amb la complicació morfofonològica que implica el procés d'alternança vocal/Ø va provocar un efecte relativament clar quant a la rapidesa de la decisió lèxica. Finalment, la combinació de l'alternança de la vocal i l'accent a la segona síl·laba, que comporta la substitució de la vocal accentuada en les formes modificades morfològicament, sembla que reforci la hipòtesi de l'accés directe.

Paraules clau: alternança, vocals flotants, accés lèxic, morfologia, fonologia, psicolingüística; búlgar.

Manuel Pérez Saldanya; Teresa Vallès

Morfologia catalana i patrons de baix nivell en un model de xarxes

Un tret característic de la morfologia cognitiva és que els patrons morfològics més generals o abstractes poden conviure amb els més específics o de baix nivell. D'acord amb l'orientació de baix a dalt del model, cal esperar fins i tot que els patrons de baix nivell tinguin un paper més rellevant que els més inclusius i abstractes. A partir de l'anàlisi d'un aspecte de la flexió del català (els verbs velars de la segona conjugació) i un de la formació de mots (els mots complexos formats amb el prefixoide *radio-*), ens proposem mostrar els avantatges d'incorporar al model morfològic els patrons de baix nivell prominents i les relacions paradigmàtiques de caràcter local en què es basen.

Paraules clau: morfologia cognitiva, patrons de baix nivell, model de xarxes, relacions paradigmàtiques; català.

Joaquim Viaplana

Verbs velars i classes verbals en català

En català hi ha un grup de verbs, els anomenats «verbs velars», que tenen com a tret diferencial el fet de presentar un segment velar entre l'arrel i els sufixos flexius en determinats contextos morfosintàctics. Tradicionalment, s'ha considerat que aquest segment velar, en els contextos en què apareix, forma part de l'arrel i que és responsable del caràcter típicament polimòrfic dels verbs velars. A partir de la suposició que els verbs regulars són verbs que només tenen una arrel, els verbs velars han estat considerats irregulars. No obstant això, no és clar ni el caràcter fònic del segment velar ni el caràcter marginal dels verbs velars. L'objectiu d'aquest article és presentar una anàlisi alternativa dels verbs velars sobre la base del caràcter flexiu del segment velar. El treball consta de dues parts. La primera se centra en el català estàndard, i intenta de demostrar que en aquesta varietat és preferible de tractar els verbs velars com a verbs regulars. La segona part se centra en altres varietats del català, i pretén de posar de manifest les incoherències implícites del tractament tradicional dels verbs velars en el conjunt del català. L'argumentació es basa principalment en aspectes morfològics, a mig camí entre la teoria i la descripció.

Paraules clau: segment incoatiu, verbs irregulars, entrades lèxiques, verbs regulars, verbs velars, classes verbals, subclasses verbals; català.
